

Asia: VN/9365/2025

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko teillä lausuttavaa esityksestä yleisesti?

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan, että TTL 2 a luvun 9–10 §:ssä säädettyä työnhakuun, työnhakijan palveluprosessiin sekä työnhakua ja työllistymistä tukeviin palveluihin liittyviä työttömyysturvaseuraamuksia muutettaisiin. Nykyistä neliportaista seuraamuskokonaisuutta muutettaisiin kaksiporaiseksi siten, että jo ensimmäisestä työvoimapoliittisesti moitittavana pidettävästä menettelystä asetettaisiin seitsemän kalenteripäivää kestävä korvaukseton määräaika. Jos työnhakija jatkaisi moitittavaa menettelyään, toisesta moitittavana pidettävästä menettelystä vuoden tarkastelujakson aikana asetettaisiin työssäolovelvoite, joka nykyisen 12 kalenteriviikon asemesta olisi kuusi kalenteriviikkoa.

KEHA-keskus katsoo, että hallituksen esitys kaksiporaisuudesta selkeyttäisi seuraamusjärjestelmän toimeenpanoa, koska jatkossa arvioon tulisi vain se, onko kyse ensimmäisestä vai toisesta laiminlyönnistä neliportaisen arvioinnin sijaan. Esitys myös selkeyttäisi seuraamusten käsittelyn prosessia, kun jatkossa jo ensimmäinen laiminlyönti käsiteltäisiin KEHA-keskuksessa. Toisesta laiminlyönnistä annettavan työssäolovelvoitteen keston lyhentäminen 12 kalenteriviikosta 6

kalenteriviikkoon on työnhakijan näkökulmasta kevennys, sillä sen täyttäminen työmahdollisuuksilla tai työllistymistä edistävillä palveluilla olisi nopeampaa.

2. Onko teillä lausuttavaa säädösehdotuksesta ja sen perusteluista?

Hallituksen esitysluonnoksessa s. 19 yksityiskohtaisissa perusteluissa 10 §:n osalta todetaan: ”Uuden 1 momentin mukaan työnhakijalle asetettaisiin työssäolovelvoite uuden laiminlyönnin tai vastaavan menettelyn takia, jos työnhakijalle olisi asetettu vuoden kuluessa korvaukseton määräaika esitetyn 9 §:n taikka korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite nykyisen 10 §:n nojalla.” KEHA-keskuksen käsityksen mukaan kuitenkin työssäolovelvoite voitaisiin asettaa esitysluonnoksen mukaan uuden laiminlyönnin tai vastaavan menettelyn takia, jos työnhakijalle olisi asetettu vuoden kuluessa korvaukseton määräaika esitetyn tai nykyisen 9 §:n taikka korvaukseton määräaika tai

työssäolovelvoite esitetyn tai nykyisen 10 §:n nojalla. Työnhakijan menettelyä tarkasteltaisiin vuoden ajanjaksolla uudesta laiminlyönnistä tai vastaavasta menettelystä taaksepäin luettuna.

Näin ollen KEHA-keskuksen käsityksen mukaan työssäolovelvoitteen asettamiseen vuoden tarkastelujakson kuluessa vaikuttaa se moitittava menettely, josta on asetettu seuraamus esitetyn lakimuutoksen mukaisesti (seitsemän kalenteripäivän korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite), mutta myös se moitittava menettely, josta on asetettu nyt voimassa olevan lain mukaisesti seitsemän tai 14 päivän korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite.

Esitetyn työttömyysturvalain muutoksen voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan nyt voimassa olevan lain mukainen ensimmäinen menettely tai laiminlyönti ei vaikuttaisi esityksen mukaan työssäolovelvoitteeseen liittyvään vuoden tarkasteluajanjaksoon, koska ensimmäinen menettely ei nykyisen lain mukaan voisi vielä johtaa seuraamuksen asettamiseen. Voimaantulosäännöksen 3 momentti on kirjoitettu suppeasti. Voimaantulosäännöksen sisältöä on siten hyvä selkeyden vuoksi avata tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön KEHA-keskukselle antamassa ohjeessa KEHA-keskuksen tehtävistä työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa.

3. Onko teillä lausuttavaa esityksen vaikutusarvioista?

Hallituksen esityksessä esitetyn laskelman mukaan laiminlyöntien määrä vähenisi, mutta niistä annettavien työvoimapolitiittisten lausuntojen määrä pysyisi suunnilleen ennallaan nykyiseen järjestelmään verrattuna tai vähän kasvaisi. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan KEHA-keskuksen työmäärä seuraamusjärjestelmän toimeenpanossa voi kasvaa osaltaan sen vuoksi, että jatkossa ensimmäisen laiminlyönnin arviointi ja siitä annettava työvoimapolitiittinen lausunto olisi KEHA-keskuksen tehtäviä. Myös seuraamuksia koskevien muutoksenhakuasioiden määrään, ja sitä kautta työmäärään voi esitetyllä muutoksella olla vaikutuksia. KEHA-keskuksen arvion mukaan hallituksen esitykset työsopimuslain ja erityyppisopimuslain muuttamisesta sekä toimeentulotuen

kokonaisuudistuksesta tulisivat voimaan tultuaan tämän uudistuksen ohella lisäämään KEHA-keskuksen työmäärää työttömyysetuuteen liittyvissä tehtävissä työnhakijaksi ilmoittautuvien määrän ja sitä kautta mahdollisten työttömyysturvaseuraamusten määrän kasvaessa. Tarkkaa arviota vaadittavista henkilötyövuosista ei tältä osin voida tehdä, mutta KEHA-keskukselle on turvattava riittävät resurssit tehtävien hoitamiseen, jotta työvoimapolitiittiset lausunnot saadaan annettua mahdollisimman nopeasti ja kuitenkin vähintään säädetyssä ajassa.

KEHA-keskus tulee toteuttamaan tarvittavat tietojärjestelmämuutokset työvoimaviranomaisten käyttämään asiakastietojärjestelmään hallituksen

esityksen toimeenpanoa varten. Työttömyysturvan laiminlyöntiprosessin tietojärjestelmämuutosten arvioitu kustannus on 350 000 €.

4. Tulisiko työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n soveltamisalaa laajentaa uusiin työnhakijaa etuuden saamisen edellytyksenä velvoittaviin toimiin? Mitä nämä toimet olisivat ja miksi velvoittavuutta tulisi laajentaa niihin? Jos mahdollista, esittäkää myös arvio mahdollisen laajennuksen vaikutuksista.

KEHA-keskuksella ei ole tähän lausuttavaa

Heikkilä Heikki
KEHA-keskus

Lahti Emmi
KEHA-keskus